

Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100
1921-2021
ДАССР

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№9 (98305) 1920-чи илдән чыхыр 26 феврал 2021-чи ил чүмә.

Гүжәти 2 рубл.

Серкеј Меликов тәбрик етмишдир

Дағыстанын башчысы вәзифәсини мүвәггәти ичра едән Серкеј Меликов һәрбчиләри вә ветеранлары Вәтән мүдафиәчиси Күнү мүнәсибәтилә тәбрик етмишдир.

«Вәтән мүдафиәчиси Күнү мүнәсибәтилә әскәрләри, забитләри, һәрби һиссәләрин мүлки ишчиләрини, әзиз ветеранлары, бүтүн дағыстанлылары сәмими гәлбдән тәбрик едирәм. Бизим һәр биримиз үчүн бу бајрам дәрин мәнә кәсб едир. О нәсилләрин гырылмаз әлагәсини, күндәлик фәдакарлыг кәстәрән әмәк адамларына дәрин һәрмәти, вәтәнпәрвәрлији, Вәтәни горуумаға һазыр олан бүтүн инсанлар үчүн вачиб, шәхси јөнүмү тәчәссүм етдирир.

Бу ил гејд етдијимиз ДМССР-ин 100 иллији бизим республикамызын чохлау шан-

лы сәһифәләрини хатырладыр. Биз Вәтәнимизин азадлығыны вә мүстәгиллијини горујуб сахлајан ата вә бабаларымызын кәстәрдикләри икидикләрлә фәхр едирик. 1999-чу илдә бирлијимиз вә вәтәнпәрвәрлијимиз, милли лидер В.В.Путинин бизә вердији дәстәк Дағыстаны вә бүтөвлүкдә Русијаны горујуб сахламаға көмәк етмишдир.

Бу күн гаршыда дуран үмуми мәсәлә Вәтәнимизин мүдафиәчиләри нәслинин өнәнәләрини күндәлик фәдакар әмәклә давам етдирмәк, мөдәнијјәтимизә, өнәнәләримизә һәрмәт кәстәрилмәсини горујуб сахламағ вә артырмағ, сүлһә, бирлијә, билијә вә тәчрүбәјә наил олмағдыр. Бүтүн бунлар Русија Федерасијасынын кәләчәк инкишафынын әсасыдыр», - дејә Серкеј Меликов билдирмишдир.

Ахырда рекион башчысы вәзифәсини мүвәггәти ичра едән Серкеј Меликов һамыја мөһкәм чан сағлығы, рифаһ, уғурлар вә түкәнмәз енержи арзуламышдыр.

Лазыми тәдбирләр көрүләчәк

Мәлумдур ки, Дәрбәнд рајон администрасијасынын башчысы Мавсум Рәһимов идарә, мүәссисә, тәсәррүфат рәһбәрләринин иштиракы илә јерләрдә, кәндләрдә олур, сәјјар јығынчағлар кечирир, әразиләрин вә вәтәндашларын проблемләрини өјрәнир. Индијәдәк рајонун бир чох кәндләриндә- Биличи вә Мәммәдгала гәсәбәләриндә тәдбирләр кечирилиб.

Сон бир һәфтә әрзиндә Рүкәл, Кечух, Чимикәнд, Бәрәкәј, Митәһи, Рүкәл кәндләриндә вәтәндашларла көрүшләрдә социал-игтисади проблемләрә тохунулмушдур. Мәсәлән, Кечух кәндиндә кечирилән сәјјар гәбулда 70 нәфәрдән чох вәтәндаш гәбул едилмишдир.

Мәлумат верилмишдир ки, бурада әһалинин әсас мәшғулијјәти үзүмчүлүкдур. һәр ил үзүмчүләр тонларла мөһсул истәһсал едирләр.

Рајон рәһбәри Мавсум Рәһимов идарә, мүәссисә рәһбәрләринин бурада сәбәбини ачыгламышдыр. О, билдирмишдир ки, белә көрүшләрин сәмәрәси ондадыр ки, шикәј-әтчиләрин рајон администра-

сијасына кәлмәләринә еһтијаж галмыр, проблемләр јериндәчә музакирә олунур.

Кәнд ағсағалларындан бир нечәси кәстәрдији гајғыја көрә рајон рәһбәрлијинә миннәтдарлыг етмишләр. Чыхыш едән кәнд сакинләри су, електрик, мөдәни-гуручулуг вә мөишәт мәсәләләри илә бағлы проблемләрдән данышмышлар.

Рајон башчысы бир даһа гејд едиб ки, кәндләрин социал-инкишафы програмына ујғун оларағ кәндләрин абадлашдырылмасы күндәлик дигәтдә олан мәсәләләрдир. Кәндләримиздә олан проблемләрин һәллине јенидән бахылачағ вә лазыми тәдбирләр көрүләчәк.

ИГТИСАДИЈАТ-КӘНД ТӘСӘРРҮФАТЫ

Күбрәләрин гијмәтләри илә бағлы вәзијјәт музакирә едилмишдир

Бир аз әввәл Маһачгалада социал әһәмијјәт-ли кәнд тәсәррүфаты, гида вә емал сәнәјеси илә вәзијјәтин мониторинги үзрә оператив гәраркаһын јығынчағы кечирилмишдир. ДР-ин кәнд тәсәррүфаты вә әрзаг назирлијиндән информасија агентлијинә верилмиш мәлумата көрә јығынчағын кедишатында онун иштиракчылары республикада минерал күбрәләрин гијмәтләри вә өлкәнин бројләр гушчулуғундағы вәзијјәт үзрә мәсәләјә бахмышлар.

Көрүш видео конфранс режиминдә Русијанын кәнд тәсәррүфаты назиринин биринчи мүавини Чамбулат Хатуовун рәһбәрлији алтында кечирилмишдир. Онун ишиндә ДР-ин кәнд тәсәррүфаты вә әрзаг

назиринин биринчи мүавини Шарип Шарипов, назир мүавини Емин Шаһүсәјнов, һәмчинин дә республиканын кәнд тәсәррүфаты назирлијинин структур бөлмәләринин рәһбәрләри иштирак етмишләр. Јаз-тарла ишләринә старт өр-фәсиндә минерал күбрәләрин торпаға верилмәси үчүн кәнд

тәсәррүфаты истәһлакчылары онлары алдығлары бир вахтда рекионларда минерал күбрәләрин гијмәтләринин артмасыны Чамбулат Хатуов гејд етмишдир.

«Гијмәтләрин артмасына јол верилмәсинә јөнәлдилмиш лазыми тәдбирләр көрмәк вә даими мониторингинин тәшкили чох вачибдир. Јүксәк кәнд тәсәррүфаты мөһсулларынын алынмасы бирбаша күбрәләрдән асылы олдуғуну нәзәрә аларағ онларын елдә едилмәсинин бүтүн имканларындан истифаде етмәк лазымдыр», - дејә Хатуов билдирмишдир.

Гејд етмәлијик ки, чари илин мөһсулу үчүн Дағыстанда торпағларла 10 миндән артыг күбрә верилмәси планлашдырылыр.

ДӘРБӘНД ШӘҺӘР ӘРАЗИСИНИН КОМПЛЕКС ИНКИШАФЫ

Ушағ бағчасынын ачылышында

Бу күнләрдә Дәрбәнд шәһәр 14 нөмрәли «Ласточка» (Гарангуш) ушағ бағчасынын тәнтәнәли ачылышы олур. Тәдбирдә шәһәр администрасија башчысынын мүавини Видади Зейналов, Чүмә мәсчидинин ахунду Сејид һашым Миртәјибов, ООО «Строј универсал» подрат мүәссисәсинин баш директору Нәриман Гурбанмәһәммәдов вә мәктәбә-гәдәр тәһсил шөбәсинин мүдири Лейла Оручова иштирак етмишләр.

Тәнтәнәли һиссә гырмызы лентин кәсилмәси илә башланыб. Сонра акт залында мәктәбәгәдәр тәһсил очағынын коллективи, бағчанын тәрбијәчиләри вә ушағлары гонағлар үчүн марағлы концерт програмы илә чыхыш етмишләр. Хүсусилә балача ушағлар өјләнир, дејиб-күлүр, өзләрини ән хошбәхт инсан кими санырдылар. Онлар нөвбә илә сәһнәни пәјлашыр вә бир-бириндән марағлы ојунлар, композисијалар, шәир вә рәгсләрлә гонағлары фејзијаб едирдиләр.

Видади Зейналов ушағлары,

онларын валидејнләрини, ушағ бағчасынын ишчиләрини вә шәһәр сакинләрини тәбрик едәрәк демишдир: «Мән сәмими гәлбдән арзулајырам ки, һәмишә бу ушағ бағчасындан көрпәләрин күлүшләри сәсләнсин. Бурада ушағлар вә әмәкдашлар үчүн комфорт шәраит јарадылыб. Истәрдим ки, подратчы тәшкилата тәшәккүрүмү билдирим. Ушағ бағчасында бүтүн бәрпа ишләри вахтында вә кејфијәтлә көрүлүб. Хүсусилә Дағыстандан олан сенатор Сүләјман Керимова гәдим Дәрбәндин инкишафына кәстәрдији ма-

лијјә гојулушуна көрә дәрин миннәтдарлығымы билдирирәм. Онун бу тәшәббүсү шәһәрин вә республиканын рәһбәрлији тәрәфиндән там мәнәда дәстәкләнмишдир.

Топлашанлар гаршысында чыхыш едән Лейла Оручова да ушағ бағчасынын јениләшмәсиндә кәстәрдикләри фәаллыға көрә шәһәр рәһбәрлијинә вә подратчы тәшкилата тәшәккүрүнү билдирмишдир. Сејидһашым Миртәјибов исә гејд етмишдир ки, онун нөвәләри бу ушағ бағчасында тәрбијә алыр. Бурада көрдүкләриндән чох разыдыр.

Хатырлатағ ки, бу бағчада бәрпа ишләринә өтән илин ијулундан башланыб. Бағчада бүтүн ишләр кејфијәтлә апарылыб, отағлар, јемәкхана, истилик системи, сојуг вә исти сујун тәминаты, електрик хәттләри, пәнчәрәләр, гапылар, дәршәмә вә таванлар бәрпа едилмиш вә тәзәләнмишдир. Бундан башға бағчанын әтрафы абадлашдырылыб. Ушағ ојунлары мејданчасы, чәтирләр јени аваданлығлар, техника вә мебеллә тәһһиз олунмушдур.

Ушағ бағчасындағы шәраит бүтүн санитар нормаларына чаваб верир. Бурада тәрбијәчиләр вә психолог үчүн кабинетләр, мусиги залы, идман залы, санитар-кикијена говшағлары фәалијәт кәстәрир. Бир сөзлә, кәләчәјимиз олан ушағлар үчүн бу мүәссисәдә һәр чүр шәраит вар.

Таһир САЛЕҺ

Онлар эбэди јашајачаглар

Бэли, Бөјүк Вэтэн мүһарибэси гөһрөманларыны неч вахт унут-мајачаг, вэтэнимизи фашизмдөн азад едөн, ону горујан, бизэ көзөл һөјат, гајгысыз ушагыг бөхш едөн улу бабаларымызы һөмишэ хатырлајачагыг.

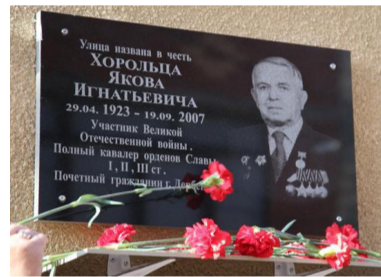
1941-чи ил ијун ајынын 22-дэ сөһөрө јахын фашист Алманијасы хаинчэсинэ Советләр Иттифагына басгын етди. Ганлы-гадагы икинчи дүнја мүһарибэсинин тохунмадыгы бир айла галмады. Айла архивләри- саралмыш, көһнөлмиш эзик-үзүк фотошөкилләр, гөзет парчалары, орден вә медаллар көз бөбөји кими горунараг нәсилдөн-нәслэ өтүрүлдү. Артыг БВМ иштиракчыларыны өлкөмиздэ демөк олар ки, төк-төк бармагла саямаг олар. Дүнјасыны дөјишәнләр, вэтэн уғрунда гөһрөманчасына ворушараг, дөјүш мејданларында галанлары руһу исэ чанлыдыр вә эбэди јашајачагыг. Мөним нөнөмин ики гардашы- Чөбрајыл вә Микајыл Чөбрајыловлар да көнүллү олараг мүһарибөјө кетмиш вә гајытмамышдылар...

Мөн 15 саялы орта үмумтөһсил мөктөбиндэ чалышдыгы заманларда һәр ил 9 Мај Гөлөбө Күнү өрөфөсиндэ биз шакирдләрлө мүһарибө иштиракчыларынын евинэ кедир, чај сүфрөси архасында сөһбөтимизи давам етдиридик. Белөлөриндөн бири дө бүтүн мөктөбин севимлиси Хоролетс Јаков Игнатјевич иди. О бөјүк һөвөслө кечдији дөјүш јолларындан данышыр, үзүнү она диггөтлө гулаг асан шакирдләрлө тутуб дејирди: «Эзиз ушаглар, мөн једди синиф охумушам. Китаб, дөфтер тапылмырды, һәр валидејн дө дөрс лөвазиматы ала билмирди. Амма буна бахмајараг, һөтта лампа ишыгында да охујурдуг. Инди чох көзөл дөврдүр. Сизин өла төһсил алмагыныз үчүн һәр чүр шөраит вардыр. Охујун, билликләр алөминэ сөјаһөт едін. Бу заман һөм ата-ананыз, һөм дө мөктөбиниз сизләрлө фөхр едөр.

Хоролетс дөјүш хатирөлөриндөн өлө чошгунлулга данышырды ки, санки адам өзүнү

онун иштирак етдији дөјүшлөрдө һисс едирди. Мүһарибөнин дөһшөтлөрини јашајан, онун одундан-аловундан кечөн Јаков Игнатјевич чөбһөдөки һәр бир һадисөни јана-јана, көзлөри јашармыш һалда нөгл едирди....

О 1923-чү ил апрелин 29-да Донетск вилајетинин Новаја Полтава кәндиндө анадан олуб. 7-чи синифи битирдикдөн сонра Славјанск гөсөбөсиндө бир фабрикдө ишө дүзөлир. 1943-чү илин апрелиндө чөбһөјө чагырыш вөрөгөси алыр вә 57-чи гвардија атычы алајынын төркибиндө дөјүшүр. Автоматчы Хоролетс илк һәрби мөкафатыны- «Чөсарөтө көрө» медалыны 1944-чү илин январында Украјнада, Днепропетровск јахынлыгында дөјүшләрө көрө алды. Алајын төркибиндө Украјнаны, Польшаны азад етди вә төзликлө командир тәјин едилди. 1944-чү ил, августун 1-дө Хоролетс дөјүшчү группу илө Гарволин

шөһөриндөн 17 км. чөнуб-гәрбдө Висла чајыны кечди, пластерин кенишләндирилмәси уғрунда дөјүшдө өскөрләрлө бирликдө дүшмөнин чинаһына кирди вә гөфилдөн һүчума кечди. Бир нечө күн әрзиндө дүшмөн һүчумларынын дөф едилмәсиндө иштирак етди вә өзү төкбашына дүшмөнин 20-јө јахын өскөрөни өлдүрдү. Бу дөјүшдөн сонра Јаков Игнатјевич 3-чү дөрөчөли «Шөһрөт» ордени илө төлтиф едилди.

1945-чи ил февралын 6-да Ратшток, һөртсершоф јашајыш мөнтөгөсиндө Одердө кечирилән дөјүш өмөлијатларында кичик сержант јараланмыш командири өвөз етди вә гвардијачыларла дүшмөн истөһкамларынын үзөринө һүчума кечди. Эскөрләр онун рөһбөрлији алтында дүшмөнин бир нечө һүчумуну дөф етдиләр вә алајын өсас гүввөлөри јахынлашана гөдөр тутдулары мөвгеләри өлдөн вермөдиләр. Бу дөјүшө көрө 2-чи дөрөчөли «Шөһрөт» орденинө лајиг көрүлдү.

Хоролетс мөһарөтлө вә

гөтијөтлө 22-23 март тарихләриндөки дөјүшлөрдө иштирак етди. Алтукибанд гөсөбөсинө илк олараг кирән вә саяча үстүн олан дүшмөн гүввөлөри илө дөјүшө башлајан онун өскөрлөри иди. Хоролетсин өзү бу дөјүшдө дүшмөнин 13 өскөрөни мөһв етди вә 1-чи дөрөчөли «Шөһрөт» ордени мөкафатына намизөд олду. 26 март 1945-чи ил тарихли 8-чи Гвардија Гошунлары Ордусунун өмри илө кичик сержант Јаков Игнатјевич 2-чи дөрөчөли «Шөһрөт» ордени илө төлтиф едилди.

Чөсур гвардијачы сон дөјүшүнү мөғлуб олмуш Берлинн күчөлөриндө кечирди. Мајын 2-нө кечөн кечө бир группу дөјүшчү Тиргартен-штрасседө дүшмөнлөрин пәнчөрөлөриндөн атөш ачдыгы өвө кирди. Гвардијачылар өл гөмбаралары, автоматдан атөш ачмагла дүшмөнин бир тагымыны мөһв етдиләр, 10 әдөд пулемјотуну вә фауст патрон анбарыны өлө кечирдиләр. Бу кечө кечирилән дөјүшө көрө Хоролетс 2-чи дөрөчөли Бөјүк Вэтэн мүһарибөси орденинө алды.

ССРИ Али Совети Рөјасөт һөјөтинин 31 мај 1945-чи ил тарихли Фөрманы илө Бөјүк Вэтэн мүһарибөсинин сон мөһрөлөсиндө дүшмөн ишғалчыларына гаршы дөјүшлөрдө көстөрдји мөстөсна чөсарөт вә гөрхмазлыга көрө баш сержант Хоролетс Јаков Игнатјевич 1-чи дөрөчөли «Шөһрөт» ордени илө төлтиф олунараг «Шөһрөт» орденинө там саһиб олду.

1945-чи илин октябрында Ј.И.Хоролетс үчдөн чох јара алдыгына көрө төрхис едилди вә мүһарибөдөн өввөл ишлөдији доғма фабрикинө гајыдараг ихтисасы үзрө төкмө сехиндө чалышыр. 1954-чү илдө Дағыстан МССР-ин Дөрбөнд шөһөринө көчүр вә бурада јашамага башлајыр. Төгаүдө чыхмаздан өввөл шөһөр сөнајө комбинатында механик ишлөјир. Динч өмөјинө көрө «Шөрөф нишаны» ордени илө төлтиф едилди. О 2007-чи ил сентјабрын 19-да дүнјасыны дөјүшир вә Дөрбөнд шөһөринин һәрби гөбиристанлыгында дөфн едилди.

Шөһөримизин күчөлөриндөн бири Дөрбөндин фөхри вөтөндашы, Јаков Игнатјевич Хоролетсин адыны дашыјыр вә өлө һөмин күчөдө дө гөһрөман дөјүшчүнүн мемориал лөвһөси ачылыб.

Һөгигөтөн дө гөһрөманлар өлмүр, онлары унудулмаз хатирөси инсанларын һафизөсиндө эбэди һөкк олунараг вә даима онлары гөлбиндө јашајыр.

А.АҒАКИШИЈЕВА

22 фашисти эфир алмышдыр

1941-чи илдө Совет Ордусунун мөтбуат органы олан «Краснаја Армија» гөзетинин нөмрөлөринин бириндө «Сејид-ағанын гөһрөманлыгы» адлы бир мөгалә дөрч олунмушду. Мөгалөнин мөәллифи һөлө бизим мөктөбдө икөн охујуб өјрөндјимиз «Васили Тјоркин» поэмасынын мөәллифи, мөшһур совет шаири Александр Трифонович Твардовски иди. һөмин мөгаләдө сөһбөт Дағыстандан олан сырави өскөр Сејид-ага Фөрөзуллајевич Ибраһимовдан кедирди.

Сејид-ага Јөрсидө кәндиндө дин хадими олан Фөрөзулла-гадинин оғлу иди вә Јөрсидө анадан олмушду. Фөрөзулла оғлунун да савадлы олмасыны истөјирди вә өлө бу мөгсөдлө дө төһсил алмаг үчүн ону Дөрбөндө охумага көндөрмишди. 1941-чи илдө мүһарибө башлајанда Дөрбөнддөн чөбһөјө чагырылмышды...

Онун һагында гөзөтдө дөрч олунмуш мөгалә бөјүк иди, бир сөһифөни тутмушду. Бу күн мөн һөмин мөгалөни ихтисар едөрөк өзиз охучуларымыза чатдырырам.

Александр Трифонович белө јазырды: «Мүһарибөнин илк күнлөриндө Сејид-ағанын досту Борис Мөликов фашист күллөсиндөн һөлөк олмушду. Онлар узаг Дөрбөнддө бир јөрдө охумуш вә Совет Ордусуна бир јөрдө чагырылмышдылар. О күнлөри Украјнада дөһшөтлө дөјүшлөр кедирди. Сејид-ага баша дүшүрдү ки, о төкчө Украјна торпагыны дүшмөндөн мүдафиө етмир, бунонла јанашы һөм дө өзүнүн узагда олан Дөрбөндин, гојуб кәнди дөјүшлөр кедирди. Јөгин ки, онун досту Борис Мөликов да белө дүшүнүрдү. Анчаг Мөликов артыг фашист күллөсиндөн һөлөк олмушду... вө онун евинө мөктүб јазанда бу көдөрли хөбөри дө јазмалы олачаг. Бу чүр хөбөри јазмаг чох чөтиндик, анчаг бу барөдө јазмамаг да олмаз.

Сејид-ага бир шөјдөн чох хөчөлөт чөкирди: мөктүбдө өз достунун гисасыны дүшмөндөн шөхсән алмагы һагында һөлөлик бир сөз дө јазма билмирди. Индијө гөдөр она өлө бир фүрсөт дүшмөмишди...

Күнлөрин бир күнү кичик лејтенант Бакало Сејид-ағаны кәшфијата көндөрөрөк јахында олан көнддө фашистлөрин олуб-олмамагыны өјрөнмөјө тапшырыг верди. Бакало чох төләбкар забит иди, онун өмрини там битирмөдөн гајытмаг олмаздыкөнддө фашистлөрин олуб-олмадыгыны дөгиг билмөлијди. Әлбөттө, өзүн дө бу ишө чидди јанашмалысан, чүнки сөнин далынча көндө јолдашларын да дахил олачаглар...

Сејид-ага чајы дағылмыш көрүндө бир аз ашагы кечди, су дөрин јериндө көксүнө гөдөрди... о, өлиндөки автомат-пулемјоту башынын үстүндө тутду. О, өз силаһындан јахшы истифаде едирди вө ону һөмишө төһмиз сахлајарды... Көнд сөссиз иди, јалһыз јөканө тојуг күлдө ешөлөнирди. Евлөрин гапылары, пәнчөрөлөриндөн көрүнүрдү ки, бурада јашајан сакинләр һараса јахынлыга кедилбөр вә бөлкө дө бир аздан гајыдачаглар. Евлөрдөки

сөбаларын истиси һөлө сојумамышды. Јалһыз јөрдө олан күзкү вә габгырынтылары, орда бурда гарышыг атылмыш эшјалар сакинлөри бурдан фашиөли һадисөлөр чыхардыгыны билдиридик.

Бирдөн Сејид-ағанын гулағына гөрибө бир сөс дөјди. О, чөпөрлөрдөн һоппанараг, һасарларын далында кизлөне-кизлөне сөс келән төрөфө кетмөјө башлады...

Сөсө јахынлашанда көһнө бир саманлыг көрдү. Сејид-ага саманлыга јахын кәлди. О дөрд төрөфө бахды вә пистолөт-пулемјотуну сағ өлине алды, сол өлиле гапыны бөрк дартды. Саманлыгын ичиндө саман үстүндө ијирмијө гөдөр фашист отурмуш вә јатмышдылар. Сејид-ага онларын һамысыны күллөлөјө билөрди, лакин о бир нечө күллө атыб өзүнү сахлады. Чүнки онлар артыг онун өлиндөјди. Фашистләр гөрхусундан силаһларына өл ата билмөдиләр вә өллөрөни јухары галдырдылар. Фашистлөрин арасында забит макентошларыны да көрдү. О, гапыја сөјкөнөрөк фашистләрө саманлыгдан бир-бир чыхмагы өмр өледди.

Эфирлөри бир сыраја дүзөрөк өрөли кетмөјө өмр верди вө кедөн јолда саяды. Чөми ики забит вө 20 сырави фашист вар иди. Онларын јалһыз 8-и јүнкүл јараланмышды. Галанлары саппасаг идиләр...

Сејид-ага эфирлөри Бакалоја төһвил верди. О исэ она афөрин дөјөрөк дөфтеринө јазды: «Сејид-ага Фөрөзуллајевич Ибраһимов, 22 фашисти эфир алмышдыр».

Штабдан чыхандан сонра Сејид-ағанын биринчи фикри о олду ки, инди мөктүбдө досту Мөликовун гисасыны фашистлөрдөн алдыгыны јазма билөр.

Александр Твардовски, Украјна чөбһөси».

Александр Твардовскинин јаздыларына өләвө едөрөк демөк олар ки, шүчаөтли Сејид-ага Ибраһимов чөбһөдө һөлөк олду. Онун оғлу Сабир Сејидагајевич Ибраһимов һал-һазырда Маһачгалада Дағыстанын мөәллимлөрин сөвијөсини галдырмаг үзрө институтда ишлөјир. Сејид-ага Ибраһимов эбэди олар һөм көндлөринин, ону таһыјанларын, өз халһынын јаддашында өсл вөтөнпөрвөр кими галачаг.

Г.Өмөрөв

Дағыстанлылар чөсарөтлө гөһрөманлары илө фөхр едирләр

Дағлар јурду Дағыстанын чох көзөл әдөт әнәнәләри вар. Бу әдөтләр бизэ дөдө-бабаларымыздан мирас галмыш вә индики заманөмиздөк кәлиб чатмышдыр. Дағыстанлылар гонагпөрвөрлији, мөрдлији, сөхавөтлији илө һөмишө сечилмишләр. Ејни заманда, дағыстанлылар Вэтәнө сөдагөт вә мөһәббөт руһунда бөјүјөрөк, илк өнчө вөтөндаш, сонра исэ Бөјүк Вэтэн мүһарибөсиндө мөрдликлө ворушараг јурдумузун адыны јүксөкләрә галдырмышлар. Онлар 1999-чу илдө Дағыстанымызын үстүнү гара булудлар аланда да мөрдлик вә чөсарөт көстөрөрөк гулдурлары лајигинчө гөвмуш, республикамызы екстремизмин төчавүзүндөн гөрүмушлар. О заман икидик көстөрөрөк ворушанларын чохуна Русия Гөһрөманы ады верилди.

Онлардан бири дө Заһид Заһидов олмушду. Заһид Заһидов- Дағыстан Республикасы Дахили Ишләр Назирлијинин хусуси милис дөстөсинин командири, полковник. 1961-чи ил мајын 25-дө Гуниб рајонунун Кегер кәндиндө анадан олуб, орта мөктөби битириб, 1979-81-чи иллөрдө ССРИ Силаһлы Гүввөлөриндө

хидмөт етмишди. 1980-чи илдө Совет гошунларынын бир һиссөсиндө Эфганыстанда ворушуб. 1981-чи илдө вөтөнө гајыдандан сонра ССРИ ДИН-дө чалышмага башлајыр. 1994-чү илдө Минералныје Водыда террорчулар төрөфиндөн киров көтүрүлмүш вертолјотун азад едилмәсиндө иштирак

едиб (һөмин вахт автоматларла силаһланмыш террорчуларла долу вертолјот күлли мигдарда пулла Дағыстан өразисинө өнмиш вә бир нечө саатдан сонра милисләр төрөфиндөн тутулмушду).

1996-чы илин январында Первомәјск кәндиндө С.Радујевин дөстөсинө гаршы өмөлијатларда иштирак етмишди. 1999-чу илдө ДР ДИН-ин хусуси мөгсөдлө милис дөстөсинин командири тәјин едилди. 1999-чу ил сентјабрын 10-да Карамахи кәндинө басгын едөркөн ОМОН-ун дахили гошунларынын бир һиссөсини мүһасирөдөн чыхармаг үчүн дөјүш тапшырыгыны јеринө јетирән Заһид Заһидов гулдурларла төлә гуруп вә табелијиндө оланларла бирликдө көзлөнилмөдөн

һүчума кечир. Белө бир зөрбөни көзлөмөјөн силаһлылар гачырлар. һөмин дөјүш заманы кәндин өһөмијөтлө бир һиссөси азад едилди.

Онун дөјүшлөрдө көстөрдији шүчаөтдөн чох јазмаг олар. Шимали Гафгаз бөлкөсиндөки гулдур бирлөшмөлөрөнин ләғви заманы көстөрилән чөсарөт вә гөһрөманлыга көрө РФ Президентинин Фөрманы илө милис полковники Заһид Заһидова Русия Гөһрөманы ады верилмишди.

«Чөсарөт» ордени, о чүмлөдөн «Һәрби хидмөтлөринө көрө», 2-чи дөрөчөли «Вэтэн гаршысында хидмөтлөринө көрө» ордени вә медалы илө төлтиф едилмишди.

А.АҒАКИШИЈЕВА

Мүһарибәнин гојдуғу изләр

Бөжүк Вәтән мүһарибәсиндән Шимали Гафгазын һәр бөлкәсиндән дә икид оғуларымыз, гызларымыз кедир. Арха чәбһәдә оланлар да өн чәбһәдә олдуғу кими вәтәнин гәләбәси наминә эләриндән кәләни әсиркәмәйбләр. Гафгаз бу мүһарибәдә бир чох өвләдәни итирир, бир чоху да јаралы олараг мүһарибә битдикдән сонра һоспиталлардан өвләринә дөнүр, бир чоху да иткин дүшүр.

Белә елоғлумузун бири дә Чәбрајыл Аслан оғлу Аслановдур. О, 1922-чи илдә Дағыстан Республикасынын Дәрбәнд районунун Муғарты кәндиндә дүнјаја кәлмишдир. Ушағлығы да чәлд вә чәсур олан бу инсан, елә мектәб илләриндә дә һеч нәдән горхмазды.

1941-чи ил Бөжүк Вәтән мүһарибәси башланандан Чәбрајыл да районун бир чох кәнчлери кими һәрби комисарлығы кедиб көнүлү мүһарибәдә јазылыр вә доғмалары илә видалашыб јола дүшүр. 1942-чи ил Сталинграддан Керчә кими одлу- аловлу дөјүшләрдә ирәли кәдән Чәбрајыл, Керчдә кәдән дөјүшләрдә бир чох икидлик кәстәрир вә ағыр јараланыр. Ону Сочи һәрби һоспиталында мүәличә едирләр, јаралары сағалан кими Чәбрајыл јенидән чәбһәдә јайдыр. Чәбрајыл Асланов елә ады кими икид олур, о дөјүшләрдин од аловлу һиссәләринә

горхмадан кедирди. Чәбрајылын бу икидлийни көрән һәрби рәһбәрлик

ону дөјүшдә чәсурлуғуна көрә медалларла вә орденлә тәлтиф едир. һәтта онун бир нечә медалыны Чәбрајыл јаралы оларкән, дөјүш јолдашлары алыблар. О, бүтүн ағырлығларла бахмајараг, мән вәтән үчүн өлмәјә кәлмишәм,- дејә өндә кедирди. Нечә дөфә јүнкүл јараланса да, јараларыны өзү сарыјыб јенә давам едиб, Полшаја гәдәр вурлушуб.

Берлин шәһәринә кирә билмәдән 1945-чи ил Чәбрајыл Асланов чох ағыр јараланыр. Дөјүш јолдашлары елә билирләр ки, о өлүб. Амма јенә дө ону мејданда белә вәзијәттә гојуб кәтмәйбләр. Дүз бир ил һәрби һоспиталда јатыр вә нәһәјәт 1946-чы илдә Чәбрајыл Аслан оғлу Асланов евинә керә јайдыр. Чәбрајыл пулемөјтчу иди. Бир ил һоспиталда галса да ону севиндирән Вәтәнин алман фашистләриндән тәмизләндији иди.

Чәбрајыл Аслановун 5 ил БВМ-дә јашадығы ағыр, ачлыг, дөһшәт, онун көзүндә артыг һеч нә иди. Ән өнәмлиси исә биз Гәләбә чалмышдыг.

А. Мәммәдова

динә јахынлашдылар. Партизанлар, кәлчәк һәрәкәтләри дүзүб гошмаг үчүн разылашдырылмыш бир јерә топлашмағы гәрара алдылар. Крајнов көрүш јеринә кәлди, амма һеч кими көзләмәјиб јенидән дүшәркәјә јайтды. Клубков дүшмән тәрәфиндән тутулду. Зоја тапшырығы јеринә јетирмәјә давам етди.

Зоја Космодемјанскаја 3 дүшмән еви јандырды. Онлардан бири дүшмәнин әләгә јери, диқерләриндә исә алманларын дөјүшә һазырланан вә көндәрилдији јер. Онун әлиндән дүшмәнин дөјүш үчүн нәзәрдә тутулмуш 20 аты өлдүрүлүб.

Тәхрибат әмәлијатларындан бириндә Космодемјанскаја алманлар тәрәфиндән тутулду. Она хәјанәт етмәјә мөчбур едәрәк ағыр ишкәнчәләр верилди. Зоја дүшмәнләринә бир сөз демәдән, вәтәнинә хәјанәт етмәдән, ордусуну сатмадан бүтүн ишкәнчәләрә гәһрәманлығыла дөздү. Фашистләр кәнч партизандан бир сөз алмағын мүмкүн олмәдығыны көрүб ону асмаға гәра вердиләр. Космодемјанскаја сынағы әзмлә гәбул етди. Әлүмдән бир ән өввәл көндә жығышан јерли сакинләрә гышгырды: «Јолдашлар, гәләбә бизим олачаг!».

Зоја Космодемјанскаја 29 Нојабр 1941- чи илдә алман фашистләри тәрәфиндән едам едилди.

Гызын чәсарәти, гәһрәманлығы көндилләри һәјрәтә кәтирди. Онлар сонрадан бу һадисәни чәбһә мүхбирләринә изаһ едилләр. «Правда» газетиндә јайымландыгдан сонра бүтүн өлкә Космодемјанскајанын бачарығыны вә чәсурлуғуну өјрәнди.

Зоја Космодемјанскаја Бөжүк Вәтән мүһарибәси дөврүндә Совет Иттифагы Гәһрәманы адына ләјиг көрүлән илк гадын олду.

С.Гулијева

ҺЕЧ КӘС УНУДУЛМУР

Ијирминчи әср бәшәр тарихиндә өн дөһшәт-ли һадисәләр, ән чох инсан тәләфәтләри баш вәрән әср кими јаддашлардан селинмәјәчәкдир. Ахы, бу мүһарибәләрдә 50 милјондан артыг инсан мөһв едилмишдир. Икинчи дүнја мүһарибәси даһа дөһшәтли олмушдур. Бу һадисәләрдә Дағыстан халғлары ССРИ –нин диқер халғлары илә чийин-чийинә вурлушараг, мисилсиз гәһрәманлығылар кәстәрмишләр. Бөжүк Вәтән мүһарибәсиндә 80 минә јахын дағыстанлы ишти-рак етмиш, онларын јарыдан чоху вәтәнимизин орден вә медаллары илә, 73 нәфәр исә Совет Иттифагы Гәһрәманы адына ләјиг көрүлүшләр. Онларын арасында һазырда сәјча үчүнчү олан гумуг халғынын нүмәјәндәләри дө вардыр. Јусуп Абдулбөгович Акајев онлардан биридир. О 14 август 1922-чи илдә Бујнакск шәһәриндә кәндли аиләсиндә доғулмушдур. 7-чи синифдоғулдуғу шәһәрдә битирдикдән сонра мүәллим ишләмәјә башламышдыр. Тәһсилни һүгүг мектәбиндә давам етдирмиш вә бураны битирдикдән сонра орду сыраларына чағырылмыш вә һәрби һава Донанмасы гошунларында хидмәт етмәјә башламышдыр. 1942-чи илдә о һәрби дөниз авиасија мектәбинә көндәрилир вә бураны битирдикдән сонра сентјабр ајында сәрһәддә хидмәт етмәјә башлајыр. 1943-чү илдә илк дөфә дөјүшләрә гатылыр вә Новороссијск шәһәри јахынлығында Гара дөниз донанмасында илк дөјүш тапшырығыны алыр. Бу тапшырығы ләјигинчә јеринә јетирдијинә көрә капитан Јусуп Акајев 47-чи һүчум авиасијасы полкунун икинчи

авиасија ескадрилийасынын (Гырмызы Бајрағлы Балтика Донанмасы һәрби һава Гүввәләринин 11-чи авиасија һүчум дивизијасы) командири тәјин олунур. О 104 дөјүш учушу етмиш, 18 мүхтәлиф кәми, 3 паровоз, 11 танк вә чохлу диқер дөјүш техникаларыны мөһв етмишдир. Чәбһәдә кәстәрдији һүнәрләрә көрә ССРИ Али Совети Рәјасәт һәјәтинин Ферманы илә алман –фашист ишғалчаларына гаршы вурлушмаларда кәстәрдији икидлик вә гәһрәманлығыларә көрә Ленин ордени вә Гызыл Улдуз тәгдим едилмәклә, Совет Иттифагы Гәһрәманы адына ләјиг көрүлүшдүр.

Мүһарибә баша чатдыгдан сонра орду сыраларында гәл-бә хидмәтини мајор рүтбәсинә кими давам етдирмишдир. 1948-чи илдә ордудан тәрхис олундугдан сонра доғма республикаја гәјитмиш, әмәк фәәлијәтини «Дагпребсојуз»ун идарә һәјәти сәдринин мүәнин вәзифәсиндә давам етдирмишдир. 19 нојабр 1949-чу илдә мүһарибә гәһрәманы 28 јашында гәфләрән вәфат етмишдир. О Рәсул һәмзәтов адына педагожи колечин әразисиндә дөфн едилмишдир. Ј.Акајевин һәрби хидмәтләри дөвләт тәрәфиндән јүксәк гијмәтләндирилмишдир.

Республикамызын чәсур оғлу Ленин, 3 Гырмызы Әмәк Барағы, Александр Невски, 1-чи дәрәчәли Вәтән мүһарибәси орденләри вә чохлу медаллара ләјиг көрүлүшдүр. Гәһрәманын бүстү республикамызын пәјтахты Маһач-гала шәһәриндә гурашдырылмышдыр. Онун адынын өбәдиләшдирилмәси үчүн аз иш көрүлмәмишдир. 1265 ләјиһәсинин база трал кәмиси, Гызылјурт шәһәриндә 7 сәјлы орта мектәб, Бујнакск районунун Үчкөнд кәндиндәки совет тәсәрурфаты гәһрәманын адыны дашыјыр. Бөјүмәкдә олан нәсилләрин һәрби-вәтән-пәрвәрлик тәрбијәсиндә бу күндә Јусуп Акајевин кечдији һәјәт јолу нүмунә кими өјрәнилир вә әмин олмаг олар ки, узун илләр боју давам етдирилчәкдир. Чүнки гәһрәманлар өлмүр, онларын руһу даима бизимләди. Гәдирбилән халғымыз гәһрәман оғулларынын өбәди хатирәсини јашатмаг үчүн һәр ил әләмәтдәр күнләрдә марағлы тәдбирләр кечирир, онлары бир даһа јад едир.

К.Кәримов

1941-1945- чи ганлы – гадалы илләр бир тарих кими китабларда, даш һәјкәлләрдә, јаддашларда јашајачаг, әсрләрдән – әсрләрә, нәсилләрдән – нәсилләрә бир сәлнамә кими јадикар галачагдыр. 76 ил бундан өнчә гәһрәман оғулларымызын – гызларымызын шанлы гәләбәси илә тарихә говушан Бөжүк Вәтән мүһарибәсиндә минләрлә инсан силаһа сарылыб фашист Алманијасына гаршы мүһарибәдә вәтәнләрин горумушлар, бөжүк рәшадәт кәстәрмишләр.

Сизә бир гәһрәман гадын һаг-гында јазмаг истәјирәм. Бу көзәл инсан, мәрд дөјүшчү Зоја Космодемјанскаядыр.

Зоја Анатолјевна Космодемјанскаја 13 сентјабр 1923- чү илдә Тамбов вилајәтинин Осина-Гај кәндиндә анәдан олуб.

Мектәбдә охујаркән әдәбијат

институтуна кирмәк арзусунда иди. Анчаг бу планлары тәәссүф ки, рәаллашмады, планларын гаршысын мүһарибә алды. 1941- чи илин октябрында Зоја көнүллу олараг гәбул мәнәтәсинә кәлди вә тәхрибатчылар үчүн һазырланан мектәбдәки гыса бир тәлимдән кечиб, сонра Волоколомска көчүрүлду. Орада 18 јашлы бир партизан дөјүшчүсү, јеткин кишиләрлә бирликдә тәһлүкәли тапшырығлар јеринә јетирди: јоллары миналады вә дүшмәнин әләгә мәркәзләрини дағытды. Дағытма ишчиләринә јени бир тапшырыг верилди. 5-7 күн әрзиндә алманларын јерләшдији 10 јашајыш мәнәтәсини дағытмаг. Бу 10 кәндин бош олмасы ләзим иди. Партизанлар Сталинин 0428 сәјлы фәрманына ујғун һәрәкәт едилләр. Јәни, дүшмән үчүн «јанмыш торпаг» сјасәтинин тәшкили. Фашистләр һәр тәрәфә ирәлиләјирдиләр, онлары һәр васитә илә дајандырмаг ләзим иди. Бунун үчүн онларын јашајыш јерләри вә силајлы объектләри арадан көтүрүлмәли иди.

Чохлары Сталинин бу әмрини гәддар вә әсассыз һесаб едирди, Анчаг башга чыхыш јолу јох иди. Алманлар пәјтахтын кәнарында дајанмышдылар. Бүтүн күчлә Москванын әлә кечирилмәсинин гаршысыны алмаг ләзим иди. Дағытма кәшфијатчылары 21 Нојабр 1941- чи илдә бир вәзифәдә кетди. һәлә Можәјск, Волоколамск, Тихоретск уғрунда дөјүшләр кетдији заман. 27 Нојабр 1941-чи илдә борис Крајнов, Василиј Клубков вә Зоја Космодемјанскаја, фашистләрин нәглијат говшағы олараг истифадә етдији Петришево кән-

Әфган һадисәләринин иштиракчысыјла көрүш

Табасаран рајону Јерси орта мектәбинин мүәллим вә шакирд коллективи Бејнәлмиләлчи күнүнә чидди һазырлыг көрмүшдүләр. 18 февралда кечирилән тәдбирә мектәбин харичи дилләр мүәллими вә Әфган мүһарибәсинин ишти-ракчысы Ағамәһмәд Маматов дөвәт олунмушдур.

Бејнәлмиләлчи күнү мүнә-сәбәтилә бағлы тәбрик-ләри гәбул едән Әфган һадисәләринин ветераны Бәһрам шәһәринин јахынлығында јерләшән өз һәрби һиссәсинин дөјүш тарихиндән данышды. О, танк һиссәсиндә хидмәт едирди. һәмнин танк һәрби һиссәси Саланг ашырымы вә 11 километрлик јералты кечиди өтүб кечән һәрби техника вә әскәр дашыјан нәглијаты мүшајәт едирди. Бу мөвзуја бөжүк мараг кәстәрән ушағларын суалларына чаваб

верәрәк Ағамәһмәд мүәллим Совет гошунларынын Әфганыстана нә сәбәбдән дахил олдуғуну деди вә о дөврүн бејнәлхалг сјасәтини изаһ еләди. Бу гәрары Совет һакимийәтинин рәһбәрләри Әфганыстан Демократик Республикасынын (ӘДР) хаһишинә чаваб олараг гәбул еләмишди. Әкс һалда башда АБШ олмагла, НАТО гошунлары Әфганыстана мүдахилә едәчәкди. Әфган мүхалифәтинә (биз онлара «дүшмәнләр» дејирдик) АБШ мадди вә мәнәви көмәји

кәстәрирди. Дағлыг әразиләри шәраитиндә дүшмәнә бирдөфәлик зәрбә вурараг мөһв етмәк гејри- мүмкүн иди. Дүшмәнләр исә чалышырдылар һәрби ко-

ки, сырадан чыхан техниканы јолдан чыхараг вә јахуд учурумлардан атараг һәрәкәти давам еләјәк.

6-чы синиф шакирди, әлачы

Алина Әлиханова јерли әһали илә нечә мүнәсәбәт гурдуғларыны соруду. Бу суала чаваб верәрәк ветеран деди:

- Биз чалышырдыг ки, јерли әһали илә әләгәјә кирмәјәк, чүнки онларын һансынын Шурави тәрәфдарлары (онлар бизә «Шурави» дејирдиләр) олдуғуну мөәјјән етмәк олмурду. Онларын сыраларында бизә архадан күллә атанлар да олурду. Онларын әлиндән әрзаг алыб жемирдик, чүнки бизи зәһәрләјә билдилләр. Бир сөзлә, еһтијат едирдик.

Тәдбирин икинчи мәрһә-ләсиндә ушағлар һәрби шеир вә маһнылар охудулар. Ушағлары бу тәдбирә һазырлајан Дағыстанын әмәкдар мүәллими Маркизәт Әлибөјова, мектәб пионер тәшкилатынын рәһбәри Динфира Маматова, биолокија мүәллимәси Севилә Әһмәд-хановаја әла гијмәт вермәк оларды, чүнки чыхыш едән шакирдләр һәр бир шеири вә маһныны бөжүк усталыгла ифа едирдиләр.

Г. Әмәров

Ана диллери јашамалыдыр

Глобализация дәврүндә хүсүсилә азсајлы халгларын дилини, тарихини, әнәнәләрини, фолклоруну горујуб сахламаг кетдикчә четинләшир. ЮНЕСКО дилләри јох олан халгларын атласыны тәртиб етмишди. Бу сијаһыја бүтүн Дағыстанын дилләри дүшүшдүр. Белә бир шәраитдә азсајлы халгларын ана дилләрини горујуб сахламаг мүмкүндүрмү? Бу суала заман өзү чаваб верәчәкди. Анчаг ана дилләрини Бејнәлхалг Күнүнүн гејд едилмәси бүтүн халглар үчүн тәсәлли ола биләр. Русија Федерасиясы бу меморандума кеч гошулса да, һәр ил бу күнү кениш мијасда гејд едир.

Мәлумдур ки, РФ-дә ана дилләринин горуноб сахланылмасы һаггында ганун да гебул едилмишди.

«Өтән шәнбә күнү Дәрбәнд районун бәләдијә мәркәзләшдирилмиш китабхана системиндә һәмин күнә һәср едилмиш мараглы тәдбир кечирилмишди. БМКС-нин директору, елмләр нализәди Замир Исајев тәдбир иштиракчыларыны саламлајараг ғыса мәрүзә илә чыхыш етди. О, деди: - Ана дили бизим һәр биримиз үчүн әвәзсиз сәрвәтди. Чүнки ана дилиндә биз илк сөзләри

вә фикримизи ајдын ифадә едә билирик. Дил бизә өзүмүзү, тарихимизи, мәдәнијәтимизи вә ән башлычасы башга инсанлара һәрмәт етмәји ејрәдән васитәдир.

Һәр бир дил уникалдыр, о, һәр бир халгын менталитетини вә әнәнәләрини әкс етдирир».

Тәдбир иштиракчыларыны район бәләдијәсинин мәдәнијәт, кәнчләр вә идман ишләри үзрә Идарәсинин рәиси Ерик Ибраһимов саламладылар. Сөз мәктәбли шакирдләрә верилди. Районун мүхтәлиф орта тәһсил мәктәбләринин шакирдләри Азәрбајҗан, ләзки Табасаран, дарки вә агул дилләриндә шеирләр сөйләдиләр.

Азәрбајҗанлы шаирә З. Дәрбәндли, табасаранлы шаирә К. Әмәрова, ләзки шаирә З. Султәнәһмәдова вә шәһәр охучуларына өз јарадычылығы илә јахшы танынан Азәрбајҗан дилиндә јазан М. Бајатлы өз шеирләрини охудулар.

Дәрбәнд Азәрбајҗан Дәвләт Драм Театрынын нүмајәндәләри - С. Сәмәдов вә республиканын әмәкдар артисти М. Мәликовун чыхышлары тәдбирә јарашыг верди.

К.Кәримов

Дәрбәнддә ана дили бајрамы гејд едилди

Ана дили бизим мүгәдәс сәрвәтимиз, анамызын дилиди. Ана дили өмрүмүзә мәнә верән, ону кәзәлләшдирән әхлаг дәрслијиди. Ана дили адичә бир ифадә дејил. Үрәкләрә һәрәрәт мәнәви хәзинәдир. Инсан һәјатында дил гәдәр лазымлы, дил гәдәр ечазкар бир шеј јохдур. Чүнки мәнз дилин кәмәји илә биликләрә јијәләнир, онун васитәси илә өз севинч вә арзуларымызы, севки вә мәнәббәтимизи, гәзәб вә нифрәтимизи билдиририк.

Бу мәгаләдә шәһәримизин ики тәһсил очагында Ана дили Күнүнә һәср олунобуш тәдбирләр һаггында сөз ачаҗагы.

Февралын 19-да Дәрбәнд шәһәр 21 нәмрәли орта мәктәбдә ана дили бајрамы мүнәсибәти илә тәдбир кечирилди.

Тәдбирдә Азәрбајҗан, Табасаран, ләзки вә даркин дилләриндә маһнылар, шеирләр вә рәгсләр нүмајиш олуноду. Јени тәмирдән чыхыш мәктәбин, кәз охшајан мусиги залында мәктәбин шакирдләри, театрларын нүмајәндәләри, еләчә дә Дәрбәнд танынмыш Азәрбајҗан шаирәси Зейнәб Дәрбәндли дә иштирак едирди. Шаирә өз сөзләринә Елмир Мәдәтоғлунон бәстәләдијә «Кәз бәбәјим Дағыстаным» маһнысыны ифа етди. Зейнәб ханым өз чыхышында, дилимизин ана лаласындан башлајараг илијимизә ахдығыны сөйләди. Мәктәбин директору Марина Бондарова гонаглары

саламлајараг, ана дилинин һәр кәс үчүн ән өнәмли вә лазым олдуғуну вурғулады. Ана дили вә әдәбијат мөүллими Раиса Мәһәммәдова, бөјүк һәвәс вә севки илә Азәрбајҗан мәдәнијәтини өз шакирдләри илә биркә һазырлајыб тәгдим етди.

Сәни шәфәг билдим
бу чаһанда мән,
Бәзән шишәк олуб
гәзәблә чахдым.
Илк дәфә дүнјаја кәз
ачанда мән,
Гәлбимә күнәшин
өзүлә ахдым.

Феврал ајынын 21-дә ана дили бајрамыны Дәрбәнд шәһәринин 2 нәмрәли интернат-мәктәби дә гејд етди.

Тәдбири Азәрбајҗан дили мөүллими Шәфигә Абдулмәликова, Табасаран дили мөүллими Светлана Мирзәханова

һазырламышдылар. Һәр ики халгын милли адәт вә әнәнәләрини, тој вә хына јахды мәрәсимләрини, јерли шаирләрин шеирләри вә маһныларыны ушагларын ифаларында чох кәзәл тәгдим етдиләр. Ана дилиндә дүшүнмәјин кәзәл олдуғуну дәнә-дәнә гејд етдиләр.

Тәдбирдә гонаг гисминдә Дәрбәнд танынмыш нәгмәкар-шаирә Зейнәб Дәрбәндли дә иштирак едирди.

Зейнәб Дәрбәндлијә чыхыш үчүн сөз верилди Зейнәб ханым дилимизин варлығындан, ширинлијиндән данышды. Ана сөзүнүн һәр дигдә ширин сәсләнмәсидән данышды. Азәрбајҗан дилиндә «ана», ләзки дилиндә «дидә», Табасаран дилиндә «дада» шаирә һәр үч дилин ана адыјла ширинлијини кәстәрәрәк Азәрбајҗан дилиндә «Ләј-ләј» охуду.

Тәдбир чох кәзәл кечди, чыхыш үчүн сөз 2 нәмрәли интернат – мәктәбинин директоруна верилди. Рәһман Асајиев гонаглары саламлады вә ана дилимиз һаггында данышды, ана дилимиз, онун сафлығыны вә мүгәддәслијини горумаг, бизим борчумузду, -дејә топлашанлара мурәчиәт етди.

Сонра о, тәдбирдә чыхыш едән ушаглары бу чүр кәзәл һазырладылары үчүн һәр ики мөүллиме, мәктәбин педагожи коллективинә вә тәдбирә кәлдији үчүн шаирә Зейнәб Дәрбәндлијә хүсүси тәшәккүрүнү билдирмишди.

А. Мәммәдова

Балача үрәјиндә бөјүк дүнја дашыјан мәләк

Дәрбәндин истәдадлы ушаглары вә кәнчләри сон заманлар, һәр саһәдә өз билији вә истәдадларыны сүбүт етмәкдәдиләр.

Белә ушаглардан бири дә Вүсалә Гулијева 29 мај 2010-чу илдә Дағыстан Республикасынын пајтахты Маһачгаллада дүнјаја кәлиб. 3 јашындан Дәрбәнд шәһәринин «Сказка» адлы 32 сајлы ушаг бағчасына кедиб. Вүсалә елә бағчада да өз истәдадыны кәстәрир, ушаглар арасында өз чәлдлији вә ширин дили илә сечилди.

Јени ил, Новруз вә с. бајрамларда бағчада ушаглар үчүн тәшкил олунон сәһәрчикләрә һәвәслә һазырлашыр, артистизмлији илә бүтүн бағчаны һәјран едирди.

Вүсалә бөјүдү вә бу мәләк үрәкли гыз Дәрбәнд шәһәр Р. һәмзәтов адына 20 нәмрәли мәктәбә өз гәдәмләрини гојду. Мәктәбә кетдији илк күндән фәал олдуғуну кәстәрә билди. Вүсалә үчүн шеир вә ја һәр

һансы бир сәһнәчик белә четин дејил. О, һәр бир тәдбирә һазырлашаркән, евдә анасы Албина ханымын өнүндә мәшг едир. Вүсалә дејир ки, мәним шеир демәјимә вә јахуд рәгсләримә бахаркән анамын кәзләри күлүрсә, билирәм ки, јахшыдыр.

Ону онлајн мұсабигәләрә һазырлајан ибтидаи синиф мөүллими Аида Физулијевна дејир ки, Вүсалә илә ишләмәк мәним үчүн һәм асан, һәм дә хош олуб. Чүнки Вүсалә адамын дилиндән һәр бир сөзү

һәмин дөгигә мәнимсәмәји бачарыб. Бизим мәктәбин ушаглары бири- бириндән истәдадлыдыр, она кәрә дә биз һәр тәдбирә үрәклә һазырлашырыг. Башда мәнрибан, хошхасијәт инсан, кәзәл педагог, мәктәбин директору Дилара Јашаровна Абијева олмагла, бүтүн мөүллим коллективи, ушагларын һәр бири илә онун өз дилиндә вә хасијәтиндә ја-нашамагы бачарыб. Вүсаләнин синиф мөүллими Назифа Солтановна да, өз шакирдләринә ана гајғысы илә јанашыб. О,

БЕЈНӘЛХАЛГ АНА ДИЛИ КҮНҮ МҮНАСИБӘТИЛӘ

Сәмими көрүшләр

Бу күнләрдә Дәрбәнд шәһәринин нүфузлу тәһсил очаглары олан 3 вә 4 орта үмумтәһсил мәктәбләриндә 21 феврал Бејнәлхалг Ана Дили Күнүнә һәср едилмиш тәнтәһли јығынчаг вә көрүшләр кечирмишләр. Тәдбирләрин тәшкилатчылары бу тәһсил очагларынын Азәрбајҗан дили мөүллимләри Сәлимә Исајева, Рәфигә Әлизадә вә Мәдинә Сәидова олмушлар.

Тәнтәһнәләрдә шаир-журналист, јазычы-публисист, Азәрбајҗан вә Русија Јазычылар бирликләринин үзвү, Бејнәлхалг «Күлүстан» әдәбијатчылар Иттифагынын президенти, ДР әмәкдар мәдәнијәт ишчиси Таһир Сәләһ, Дәрбәнд Азәрбајҗан Дәвләт Драм Театрынын актјорлары, ДР-нын әмәкдар артистләри Мәһәррәм Әмәров вә Маһир Мәликов иштирак етмишләр.

Мәктәбләрин ана дили мөүллимләри, көрүшә кәлмиш гонаглар шакирдләри Бејнәлхалг Ана дили күнү мүнәсибәтилә сәмими гәлбәдән тәбрик етмиш, онлара доғма дилин халгымыз үчүн бөјүк сәрвәт олдуғундан, әһәмијәтиндән, ејрәнилмәсиндән вә онун горујуб сахланылмасындан сөз ачмышлар.

Тәдбирләрин тәшкилатчылары шакирдләрә һәм дә Таһир Сәләһин јарадычылығындан сөз ачмышлар. Гејд етмишләр ки, ичтимаи-сијаси хадим олан Таһир Сәләһин гәләмә алдыгы шеирләр охучулары, поезија пәрәстишкарларынын үрәкләрини фәтһ едир. Бир чох шеирләринә мусиги бәстәләниб. Әсәрләри Азәрбајҗан, Дағыстан, Русија, Түркијә вә башга Шәрг өлкәләринин әдәби алманахларында, гәзет вә журналларында ишыг үзү көрмүш радио вә телевијизјада сәсләндирилмишди. Әдәби јарадычылығы мусир Русија поезија анталокиясына

дахил едилмишди.

Шакирдләр исә өз нәвбәсиндә Таһир Сәләһин вә башга Дәрбәнд шаирләринин шеирләрини ана дилиндә өзбәр сөйләмишләр.

Көрүшләр заманы гонаглар вә шакирдләр арасында чох мәнәли суал-чаваб-диалог кечирилмишди.

Таһир Сәләһе поезијасы һаггында верилән суала о, белә чаваб вермишди:

-Мәним поезијамда ана дилимиз, аналарымыз, Вәтән, торпаг, халг, мәрд оғулларымыз мөфһуму зәһмәтлә һәмәһәнк тәрәннүм едилди. Шеирләриндә һәјат дүјгулары, достлуг, гардашыг, севки, мәнәббәт, гәдим Дәрбәндин тарихи јаддашлары вә с. поетик дилимиздә вәсф олуноу.

Мәнз ана дилимиз бизим гилбәкәһимиздыр...

Сонра шаир «Дәрбәндә кәл», «Нарын-гала», «Күлүстан», «Дәрбәнд баятылары» шеирләрини охумушду.

Тәдбирләрин сонунда сәһнә усталары Мәһәррәм Әмәров вә Маһир Мәликов саз-сөз әдәби мусигили композија илә чыхыш едәрәк көрүшләрин иштиракчыларыны рәвнәгләндирилмишләр.

Сәмими мәнрибанлыг, тәбилик шәраитиндә кечән тәнтәһнәләр бүтүн мөүллим вә шакирдләрин һәдсиз севинчүзү сәбәш олмушду. Онлар гонагларә дәрин тәшәккүрләрини билдирмишләр.

Мүхбиримиз

дә Вүсаләнин актив чалышган бир шакирд олдуғуну дејир. Биз дә ону сизләрә олдуғу кими танытмаг истәдик. Вүсалә 4-чү синиф шакирдиди, амма бахын һәр гәдәр бөјүк үрәји вар. Вәтәнпәрвәр вә дилини севән бир өвладдыр, белә ушагларымызы көрәндә адамын үрәји чошур. Вүсалә бир чох республика вә шәһәр мұсабигәләриндә фәал иштирак едир вә һәр дәфә дә өз мәктәбинә 1-чи, 2-чи јерләри газандырыр.

Вүсаләнин атасы Вүсал Гулијев Маһачгаллада ишләјир, анасы Албина ханым исә музәј ишчисиди. Вүсаләнин Анар адында балача гардашы да вар, бағчаја кедиб. Евдә гардашына шеир сөйләмәји ејрәдир. Өзү чох ширин дилли, истиганлы гыздыр она кәрә дә, ону јахындан таныјан һәр кәс чох севир. Балача үрәкдә, бүтүн дүнјаны дашыја билән Вүсалә Дәрбәнддә музәј вә китабханаларында кечирилән тәдбирләрдә фәал иштирак

едир. Јени ил, Новруз шәнликләринә өзүнәмәхсус һазырлашыр, сөйләдији шеир вә рәгсләри илә тәдбири бәзәјә билдири. Бизим Вүсалә һәм рәгсләрә кедиб, һәм дә дәрсләрини ејрәнир. Анасы Албина ханым дејир ки, мән өзүм дә јенијәтмә јашларымда рәгсә кетмишәм, бајрамлар оlanda гызыма рәгсләри өзүм ејрәдирәм. Вүсаләнин һәр бир уғуру, мәним һәјатымын Аллаһ тәрәфиндән верилән өн дәјәрли пајыдыр. Гызымын, үмумијәтлә өвладларымын үзү күлүрсә, мәним һәјатыма да күн доғур. Бу јахынларда да Вүсалә Гағгаз халгларынын «Гәләбә күнү» онлајн мұсабигәсиндә 1-чи јерә лајиг көрүлүб. Дәрбәндин белә истәдадлы кәләчәји јетишир, биз дә бунула фәхр едир, балача јашында бир чох дипломлар, тәшәккүрнамәләр әлдә едән Вүсаләмизә даһа бөјүк уғурлар арзу едирик.

М. Сәјидов

ДОГМА ДИЛЭ СЕВКИЛЭРЛЭ

Артыг 22 илдир ки, феврал аянын 21-и Бејнэлхалг Ана Дили Күнү кими гејд едилер. Бу ил дә Дәрбәнд шәһәринин вә районун орта үмүмтәһсил мәктәбләриндә бәјүк тән-тәнә илә тәшкил олунмушду. Белә тәдбирләрдән бири дә Мугарты кәнд орта мәктәбиндә кечирилмишдир.

Азәрбајчан дили вә әдәбијат мұәллими Васиф Мәһәмәдовун һазырладығы «Догма дилә севкиләрлә» әдәби-композиция топлашанларын алгышларына сәбәб олмушдур. Бу композиция бир даһа Васиф мұәллимин догма дилә бәсләдији сонсуз севкисини тәсдиг етди.

Тәдбирдә даһи шәхсијәтләрин дил һаггында дәјәли

тәрсә дә лап Американын өзүндә јашасын, ону горујуб сахламаг һәр бир азәрбајчанлынын мүгәддәс борчудур.

Васиф мұәллимин сәјләди-кләри мәним үрәјимдән хәбәр верирди. һәгигәтән дә биз дилимизи горуамалы, ону гәлбән севмәлијик. Бизим ана дилимиз милли шүүрун, милли-мәнәви дәјәрләрин лајигли бир варлығыны вә инкишафыны

2021/2/20 12:26

фикирләри сәсләндирилмиш, Б.Ваһабзадәнин, Т.Бајрамын, Б.Азәрәгулу, В.Кәһризли вә башга шаирләрин догма дилә һәср етдији шеирләри ифа олунмуш, еләчә дә милли рәгсләр вә марагы сәһнә-чикләр кәстәрилмишдир. Чыхыш едән шакирдләрин ифаларындан тәшкилатчылары бу тәдбирә вах-тында вә мәсулијәтлә јанашдығы һисс олунурду.

Ону да гејд едим ки, Васиф Мәһәмәдов чох бачарыгы вә мәсулијәтли педагог, сәмиими вә тәвазәкар инсандыр. Артыг 27 илә јахындыр ки, мәктәбдә чалышыр вә Азәрбајчан дилини севә-севә шакирдләринә өјрәдир. О, 1992-1997-чи илләрдә Бақы Дәвләт Университетиндә тәһсил алыб. Бу илләр әрзиндә онун јетирмәләри рајон вә республика мүсабигәләриндә мүкафатлы јерләри тутублар.

Тәдбирлә әлагәдар Васиф мұәллимлә сәһбәтләшдик. Сәһбәт әснасында әсас диггәт дилимизин мәктәб шакирдләри арасында севилмәси үчүн мұәллимләрин әлләриндән кәләни етдикләринә, догма дилә гајғыја јәнәлмишди.

Васиф мұәллим Бејнәлхалг Ана Дили Күнүнә һәср олунмуш тәдбирә һәм өзүнүн, һәм дә шакирдләринин бәјүк һөвәслә чалышдығыны гејд едәрәк деди: «Мәним аләмимдә Азәрбајчан дили өн кәзәл, өн инчә вә өн асан дилдир. Бу дил һамар сәс вә граматиқ гурулушун сабитлији илә характеризә олунур, јүксәк јазы мәдәнијәтинә малик олараг сөз еһтијатымызы даим зәнкинләшдирди. Ана дили һәр бир миллиәтин милли вә мәнәви сәрвәти, мәдәни ирсидир. Бәзән кәрүрсән ки, чаванлар өлкәмизин мүхтәлиф рекионларына ишләмәјә вә ја охумаға кәдир. Онлар гајдыб мәзунијәтә, јахуд тәтилә кәләркән кәрүшүб һал-әһвал тутурсан, сәнә ана дилиндә чаваб вермирләр. Амма бу дүзкүн дилдир. Дикәр дили дә билмәк лазымдыр, ләкин бунун мүгабилиндә ана дилиндә данышаркән утанмаг дүрүст дилдир. Чүнки ана дили бизим бу күнүмүз, сабаһымыз вә кәләчәјимиздир. Азәрбајчан дилиндә дүнја әдәбијаты хәзинәсинә дахил олан өвә-золунмаз әсәрләр вардыр. Буна кәрә шәхсән мән һәмишә фәхр едирәм. Бу дил бүтүн дүнја азәрбајчанлыларынын һәмрәјлијинин позулмаз бүнвәрәсидир вә фәрги јохдур, истәр Дағыстанда, ис-

тәмин едир. Бир дә ки, кечмишини унуданын кәләчәји олмаз, -дејиб улуларымыз.

Һәрмәтли охучулар, мән Сизә үрәји шеирлә, нәғмәлә, јазыб-јаратмаг ешгилә дәјүнән Васиф мұәллимин ана дилинә һәср етдији «Мәним дилим» шеирини өрмәған едирәм.

В.Мәһәмәдов

АНА ДИЛИМ

Сән ана сүдүлә һопдун
руһума,
Мәним догма дилим,
мәним чан дилим.
Сән гол-һанад вердин һәр
бир арзума,
Мәним ана дилим, мәним
чан дилим.
Мән сәндә тапмышам
өз мәнлијими,
Гүрурум, әгидәм,
өз мәсләкими.
Руһума һәкк олмуш
өз кимлијими,
Мәним ана дилим,
мәним чан дилим.
Нечә мәләһәтли,
нечә ширинсән,
Көр нечә мәнәли,
нечә дәринсән.
Сән өзкәнин дәјил,
тәкчә мәнимсән,
Мәним ана дилим, мәним
чан дилим.
Нәсилдән-нәсилә
јол кәлән дилим,
Дәјүшән, мүбариз,
јенилмәз дилим.
Сәнинлә фәхр едир
Түркүстан елим,
Мәним ана дилим, мәним
чан дилим.
Үзејир нәғмәли, бүлбүл
авазлы,
Түркчәләр ичиндә
ишвәли, назлы.
Даим јашајасан баһарлы,
јазлы,
Мәним ана дилим, мәним
чан дилим.
Шәнинә нә гәдәр сөз
дәсәм азды,
Даһиләр бу дилдә
дастанлар јазды.
Бил, сәнсиз һәр аным
гышды, пајызды,
Мәним ана дилим, мәним
чан дилим.
А. АҒАКИШИЈЕВА

Абадлыг-гуручулуг ишләри давам едир

Феврал аянда һавалар гарлы вә сојуг кечсә дә, Дәрбәнд шәһәриндә өтән илләрдән башлаја-раг абадлыг-гуручулуг ишләри давам етмәкдәдир. Шәһәрин мүхтәлиф истигамәтләриндә јерләшән бир чох һүндүрмәртәбәли биналары тәмири вә сон тамамлама ишләри апарылыр, кәһнә биналары фасадлары тәмир едилер, дам өртүкләри

јениләшир. Бундан башга күчәләрин, јолүстү кечидләрин вә сәкиләрин бәрпасы да давам едир.

Һазырда Кәрим Мәммәдбә-ов вә Хандадаш Тағыјев күчәләри кенишләндирилмиш, кон-струксијалар гурашдырылмыш, асфалт өртүјү чәкилмиш, мү-сир формада дизајн едилмиш вә бәзәк ағачлары әкилмишдир.

Нәглијатын интенсив олдуғу бу күчәләрдә пијадаларын тәһ-лүкәсизлијини, һәм дә нәглијат васитәләринин сәрбәст һәрәкә-тини тәмин етмәк үчүн нәзарәт мөгсәдли јол нишанлары гураш-дырылыр.

Һазырда күчәләрдә сон бәр-па вә јашыллышдырма ишләри кәрүлүр.

Таһир Саләһ

Тәләбә дәстәләри Күнү гејд едилмишдир

Дағыстан Дәвләт Университетинин тәләбә дәстәси «Русија тәләбәләри дәстәләри Күнү» дәвләт бајрамына гејд етмишдир. Бу һагда информәсија акеһтијинә али мәктәбин мәтбуат хидмәтин мәлумат вермишдир.

Университетин «Гриф-финдор» јени дәстәси-нә 156 кәч вә енержи-ли чаванлар дахилдир. Онлар бир чох хејријәчилик аксијаларында, тәдбирләрдә иштирак едилрәр. Мисал үчүн пандемија дөврүндә тәләбәләр «Ичтимаи патрул» лајиһәси јаратмышлар ки, бу лајиһәнин чәрчивәсиндә онлар шәһәр сакинләринә, али мәктәбин тә-ләбәләринә вирусдан горулма фәрди мүһафизә вәсаитләри пајламыш вә ганвермә акси-аларында иштирак етмишләр.

Һазырда гриффиндорчулар март аянда Бејнәлхал Гадын-лар Күнүнә вә али мәктәбин 90 иллијинә һәср едилмиш «Сәмиими ишләр һәфтәси», апрел аянда исә «Гагаринин тәбәссүмү» һимајәси алтында

аксија кечирилмәсини план-лашдырырлар.

Хатырладаг ки, Русија Фе-дерәсијасы Президентинин 2015-чи илдәки Фәрманы-

на кәрә өлкәдә јени дәвләт бајрамы «Русија тәләбәләр дәстәләринин Күнү» (РТЧ күнү) мұәјјән едилмишдир. Бу бајрам һәр илдә февралын 17-дә гејд едилер. Дағыстан Дәвләт Университетинин илк тәләбә дәстәси 1959-чу илдә јарадылмышдыр.

«Дағыстан» РИА

Јени топлама елан олунмушдур

Русијанын игтисади инкишаф назирлији ГКБД-ДПУ-нун «Русијанын ихрачат мәркәзи» АЧ-нин ихрачат мәктәби илә бирликдә «Әмәк мәһсулдарлығы»- «Ихрачат артымы аксе-лератору» милли лајиһәсинин иштиракчыларынын ихрачат потенциалынын инкишафы програмына һәјата кечирир. Бу һагда информәсија акеһтијинә ДР-ин игтисадијат вә әрази инкишафы назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән мәлумат верилмишдир.

«Програм бизнес нүмајән-дәләриндә ихрачат лајиһәси-нин сәмәрәли гурулмасынын практики вердишләринин, ри-сгләрин минимума ендирил-мәси, ихрачат фәалијәтинин галығларынын әзалдылмасы-на, еләчә дә мұәссисәләрин ихрачат фәалијәтинин миғас-лашдырылмасы вә сәрбәст

тиражланмасы үчүн дәвләт дәстәји васитәләриндән ис-тифадә едилмәсинин форма-лашдырылмасына јәнәлдил-мишдир.

Беләликлә, тәһсил ала-лар ихрачат лајиһәләринин реализәсија планынын иш-ләниб һазырланмасы үчүн информәсија- мәсләһәт вә

експерт дәстәјини алырлар,- дејә мәлуматда билдирлир. Идарәнин нүмајәндәсинин сөзләринә кәрә тәһсил дистан-сија формасында тәмәннасыз әсәсда (субсидија верилмәси РФ федерал бүдчәсинин вә-саитләри һесабына нәзәрдә тутулмушдур) кечирилчәкдир. Мұәссисәнин програмда ишти-рак етмәси үчүн о милли лаји-һәнин иштиракчысы олмалы вә Дағыстан Республикасынын игтисади инкишафы назирлији илә мүгавилә имзаламалыдыр. Хатырлатмалыјыг ки, 2020-чи илдә «Кизлјар агрокомплекс» Дағыстан мұәссисәси бу про-грамда иштирак етмишдир.

Зәиф кәрәнләр үчүн ана дилиндә әдәбијат

Дағыстан Дәвләт Университетинин ана дилләринин өјрәнилмәси мәркәзи Да-ғыстанын милли дилләриндә корлар вә зәиф кәрәнләр үчүн Брајл форматында Дағыстан фольклоруну нәшр етмәји нәзәрдә тутур. Бу һагда милли дилләрин сахланылмасы үзрә кечирилән дәјирми масада мәркәзин директору Марина һәсәнова данышмышдыр.

«Бизим кәзәл бир лајиһәмиз вардыр. Гираәт-чиләрин кифәјәт гәдәр бәјүк даирәсинә хидмәт кәстәрән республика корлар үчүн хусуси ки-табханасы бизә мүрачидәт етмишдир. Онларын дедикләринә кәрә гираәтчиләр арасында ики чүр әдәбијат-дини вә Дағыстан әдәбијаты даһа чох тәләб олунур. Биринчи мәсәлә үзрә онлар

ДР-нын Мүфтилијинә мүрачидәт етмиш вә дәстәк алмышлар. Дағыстан әдәбијатына кәлдикдә исә – онлар фольклор, Дағыстан мұәллифләринин әдәбијатыны охумаг истәјирләр. Она кәрә дә биз китабхана илә бирликдә Брајл шрифтиндә бу чүр нәшрләр һазырланмасыны планлашдырырыг», - дејә һәсәнова билдирмишдир. О, еләчә дә өләвә етмишдир ки, лајиһә вачиб социал өһәмијәтә малиқдир.

Гејд етмәлијик ки, артыг 5-чи илдир ки, бу мәркәз фәалијәт кәстәрир. Бу мүддәт әрзиндә тәшкилат 23 китаб нәшр етмиш, онлардан 16-ны ДР-нын милләтләр назирлији малијәләшдир-мишдир.

И. Рамазанов

400 әдәд кәнд тәсәррүфаты техникасы алыначагдыр

2021-чи илдә республикада 600 милјон рубллуг 400 әдәд техника, о чүмләдән 100-дән артыг трактор вә 10 тахылјыған комбајнын алынмасы планлашдырылыр. Бу һагда информәсија акеһтијинә ДР кәнд тәсәррүфаты вә әрзаг назирлији мәлумат вермишдир.

«Бу мәсәләнин һәлли үчүн рекионал бүдчәдән субсидија-лар алынмасы үзрә тәдбирләр кәрүлүр вә еләчә дә Федерал лизинги чәрчивәсиндә «Роса-гролизинг» акционер чәмијје-тилә бирбаша мүгавиләләр

бағланмасы вә һәм дә «Дага-рснаб» АЧ васитәсилә тәдарү-кләрин мәркәзләшдирилмәси јолу илә тәдбирләр кәрүлүр. Чари илин әввәлиндә Дағы-станда 28 милјон мәбләғиндә 34 әдәд кәнд тәсәррүфаты

техникасы алынмышдыр ки, бу да 2020-чи илин ејни вах-тындакындан 16 фаиз чоһдур. Хүсусилә агросәнәјә ишчиләри тәрәфиндән 6 трактор, 5 тра-паг емалы агрегаты, 18 тра-ктор једеји, 2 дәрман чиләјән агрегат вә фронтал јүкләјичи, 1 прәсләјичи вә 1 минерал кү-брәләр сәпәләјән агрегатлар алынмышдыр», -дејә мәтбуат хидмәтиндә гејд етмишләр.

Фајдалы агрессия

Һәҗатымыз боюнча агрессияның бир шеҗә вә ја кимәсә зиҗан вурмағы һәдәфләҗән бир һәрәкәт кими саҗырдыҗ. Лакин белә дүшүнмәҗимизлә биз җанылырыҗ. Чүнки нәтичә әлдә етмәк, истәк вә еһтиҗаҗларымызә һәҗата кечирмәк үчүн һәҗат күчү олан агрессияның нә олдуғуну билмәдән онун дағыдычы гүввә олдуғуна инанырдыҗ. Агрессия бизи ирәли апаран күчдүр.

Җер үзүндәки бүтүн чанлы организмләр тәҗавүзә, җәни һәҗат үчүн енерҗиә саһибдирләр. Тез-тез «җашамаҗ үчүн мүбаризә» ифадәсини ешидирик. Җашамаҗ үчүн даһа чох енерҗи ләзимдүр вә бу енерҗи бизә агрессия илә верилир. Бәдәнимиздәки фајдалы тәҗавүз сәвиҗәсинә бир чох харичи вә даһили амилләр тәсир кәстәрир.

Кичик җашлы олараҗ, бир ушаҗ җеткин инсанла мүҗаһидә өзүнү ашағы һисс едир. Әкәр бу ан валидејнләр ушағы дестәкләмәҗә вә истиҗамәтләндирмәҗә чалышсалар, бу заман ушаҗ нормал бир тәҗавүз сәвиҗәсинә саһиб олаҗаҗ, өзүнә инаныҗ олан бир инсан кими бәҗүҗәкәдир. Инаныҗ, бәҗүк пула, вар-дәвләтә саһиб олмаҗ адамы өзүнә күвәндирмир, бүтүн сиррләр инсанын ичиндә кизләнир!

Фајдалы тәҗавүзә көрә иләдә бәҗүк бир мәсулиҗәт атанын үзәриндә дүшүр. һәр инсанын ичиндә бир киши вә бир гадын һиссәси вар.

Психикамызын гадын һиссәси еһтиҗаҗларымызә вә истәкләримизә, киши һиссәси исе истәкләримизин реаллашмасына чавабдәһдир. Психиканын агрессив һиссәси бизә атамыздан өтүрүлүр. Бир инсанын атасы илә әләҗәси, бир инсанын тәҗавүзкарлыҗла әләҗәсинә тәсир едир. Валидејнә гаршы мәнфи мүнәсибәт психиканызын агрессив һиссәсинә гаршы мәнфи мүнәсибәт, еҗни заманда фајдалы тәҗавүз сәвиҗәсинин чох ашағы олмасы дәмәкдир. Бу заман разы вә раһат бир һәҗат сүрмәк чәтинләшир. Инсанын ирәли

кетмәк, һәдәфләрә чатмаҗ вә истәкләрини җәринә җәтирмәк үчүн кифајәт гәдәр күчү жохдур.

Чох вахт ушаҗ бағчасында вә мәктәбдә ики нөв ушаҗла таныш ола биләрик. Өзүнә гапананы бүтүн дүнҗадан аҗрылараҗ, өз ичиндә җашаҗыр, бүтүн тәһгирләрә, зоракылыҗа лаҗиг олдуғуна инаныр. Мәнфи бир лидерә чеврилән шәхс илк башламағын җәнидән аҗры һисс етмәкдән даһа җахшы олдуғуна инаныр. Бурада бир инсаны ја гурбан, ја да садист едән «сыныҗ» бир тәҗавүз вар. Мәшәт зоракылыҗы буна кәтириб чыхарыр.

Күнаһкарлыҗ һисси, фајдалы тәҗавүз сәвиҗәмизә тәсир едән башга бир амилдир. Күнаһкарлыҗ һисси, башгасының тәҗавүзкарлыҗыны идарә едә биләчәҗиниз әлверилир бир васитәдир. Бәзи валидејнләрин, дәвләт вә динләрин истифадә етдиҗи шеҗә будур. Тәҗавүз биринин гәзәбини басдырмаҗдыр. Вә гәзәб мәнфи бир дүҗу деҗил, гәзәбин вәзифәси бәдәни һәрәкәтә кәтирмәк вә әләвә енерҗи мәнбәләрини ишә салмаҗдыр. Тәҗавүз җәтәрли олмадыҗда, гәзәб, һирс дүҗусу башлаҗыр. Вә бу гәзәби басмаҗла, күнаһкарлыҗ һиссини инкишаф етдиририк. Кәлин, валидејнләрә мүнәсибәт, үнсийәт гураҗ, бу өвләдләримызә севки илә бәҗүдәчәк вә онлара мүстәҗил олмаҗ үчүн даһа чох имкан верәчәк. Әлбәттә, һеч бир «институт»а дүнҗакөрүшүнүзү, инанчларынызы вә истәкләринизни идарә етмәсинә ичәзә вермәҗин, фајдалы агрессив олун!!!

К.Бабаҗева

ИДМАН ХӘБӘРЛӘРИ

Волејбол җарышы кечирилмишдир

Февралын 23-дә- Вәтән мүдафиәчиси Күнүндә, Хәзәр кәндиндә бирләшмәнин башчысы Халид Новрузовун призи уғрунда җенијетмәләр арасында волејбол җарышы кечирилмишдир.

Кәркин кечән җарышларын нәтичәләринә көрә Гуллар кәндинин командасы 1-чи, Биличи гәсәбәсинин командасы 2-чи

вә Мәммәдгала гәсәбәсинин командасы 3-чү җерләри тутмушдур.

Ғалиб командалара медал вә призләр верилмишдир.

Финала чыхмаҗ уғрунда

Республика бокс мәктәбинин ики җәтишдирмәси Әфғаныстанда вә дикәр җајнар нөҗтәләрдә һәлак олмуш русијалы әскәрләрин хәтирәси шәрефинә һәср едилмиш бәјнәлхалҗ турнирин җарымфиналында иштирак едәчәкләр. Бу һаҗда информәсија аҗентлијиндән Русијанын һәмнин идман нөвү федерәсијасы мәлумат җајмышдыр

җарышларда 49 килограм чәкидә дағыстанлы Арсен Шамшидов финала чыхмаҗ уғрунда молдавијалы Илҗа Аргато илә мүбаризә апарачаҗдыр. җа-

рымфиналда 69 кг.чәкидә республикамызын дикәр нүмајәндәси Ренат Темирбијев, Өзбәкистанын нүмајәндәси Сәмәндәр Соличановла көрүшүшдүр.

Туризм инкишаф етдирмәк ләзимдүр

Өтән һәфтәнин со- нунда республика мәдәнијәт вә туризм назиралијиндә туризм ширкәтләринин вә отелләринин рәһбәрләрилә ишкүзар көрүш кечирилиб. Тәдбирдә «Дәрбәнд шәһәр» шәһәр даирәсинин мүавини Видади Зейналов да иштирак етмишдир. Назирлијин туризм шөбәсинин әмәкдашлары вә дәвәт олунмуш гонаҗлар гејд етмишләр ки, Дағыстанын тарихи абидәләри, булаҗлары вар. Бүтүн бунлар дағыстанлыларын сәрвәтидир. Елә етмәк ләзимдүр ки, туризм инкишафына бәҗүк тәкан верилсин вә бу саһәдә җүксәк нәтичәләр әлдә едилсин. Өтән ил республикаја 840 мин нәфәр турист кәлиб. 2021-чи илдә бу кәстәричини артырмаҗ вә турист ахыныны чохалтмаҗ ләзимдүр.

Мәдәнијәт вә туризм назиралијинин һесабатында тәҗдид олунан фактлар вә туризм инкишафында мүшаһидә олунан мүсбәт нәтичәләр, Дағыстанда туризм инкишафына хидмәт едән инфраструктура җаранмасы вә кетдикчә инкишаф етмәси һаҗғында фикирләр бир даһа нәзәрә чатдырылыб.

Бундан башга туризмлә әләҗәдәр мәсәләләр, илкин тәдбирләр планы мүзакирә едилмиш, билавәситә туризм шөбәсинин вә назирлијин дикәр структурларының, аҗры-аҗры туризм ширкәтләрини вә отел рәһбәрләринин гаршысында дуран вәзифәләр мүәҗҗән олмушдур.

Тәдбирдә чыхыш едәнләр һәм дә мөвчуд проблемләрдән данышмыш вә тәклифләр вермишләр.

Таһир Саләһ

Новрузун илк чәршәнбәси

Илин һәр фәсли көзәл олур, һәр фәслин өз көзәллиҗи өз мәнәсы вар. Пајыз кәләндә җер өз донуну дәҗишир, гызылы либаса бүрүнүр. Гыш кәлир, өз аҗ либасы илә бүтүн даҗлары дүзләри өртүр. Гышда һәр тәрәфи гар өртүр вә көҗ өз рәнkini җәрдән алыр, санки дүнҗанын бир рәнки вармыш кими. Гышын сонларында, баһара доғру гар башлаҗыр әримәҗә. Даҗлардан үзү ашағы ахан су, чајлара гарышыр. Кәјләр дә бу судан өз пајын алыб, булудларын чәнләрини долдурур. Вә нәһәҗәт новрузун илк чәршәнбәси кәләндә, чајлардан алдығы саф сују җерләрә чиләҗир. Су да кәлиб, җәрин үзүнү јујур ки, җер јухудан ојаныб. Јәни јухудан ојанмыш җер үзү әлиндән хынасы кетмәмиш кәлин кимидир. О кәлдиҗи евин очағыны, өз исти нәфәси илә исидир. Чајлар шырһашыр ахыр, булаҗларын көзү гајныҗыр. Беләликлә дә, бу һал су чәршәнбәси олараҗ милли адәт-әнәнәләримизә бу көзәлликләрлә Су чәршәнбәси кими даһил олуб.

Су чәршәнбәсиндә гызлар, кәлинләр сәһәр тәздән дуруб булаҗ башына кәдәрләр вә

булағын көзүндән сәһәнkini илк долдуран гыш, һәмнин ил әрә кәдәр деҗә рәвәҗәт олунур. Кәлинләр исе ана олардылар, бах әсил көзәллик елә будур. Бу адәтләримизин горујуб сахлајараҗ кәләчәк нәсиләрә чатдыраҗ сујун гүдрәти, сафлығы өзү бир дүнҗадыр. Су илә җерә јени чан кәлир, җер санки јени

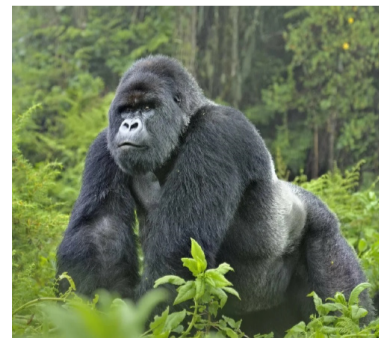

нәфәс алыр. Су сафлыҗдыр, су бәрәкәтдир. Су олмаса әкин олмаз, дүнҗа җашамаз, су көзәлликдир һәҗәтдыр. Дүнҗаны бүтүн чиркәблардан тәмизләҗән елә мәһз судур. Әлин кирләнир суја гачырсан, үстүн кирләнир су ахтарырсан, су елә бир сафлыҗдыр ки, өзүнүн кирини вә чиркабыны өзү јујур тәмизләҗир. Бир сөзлә су һәҗәтдыр. Су чәршәнбәниз мүбарәк!

Мејмун 8 күнлүк көрпәни гачыраҗаҗ өлдүрдү

Һиндистанда бәдбәхт һадисә баш вериб. Данҗавур шәһәриндә евләрин биринә мејмун сүрүсү кириб. Бу заман евдә нәзарәтсиз галан 8 күнлүк әкизләр һәҗванларын һүчүмуна мәрүз галыб. Гоншуларын хәбәрдарлығы илә евә гајыдан аилә көрпәләрдән биринин җәриндә олмадығыны көрәрәк, полисдән җардым истәҗибләр.

Полис групплары мејмунларын изинә дүшүбләр. Узун ахтарышдан сонра көрпәнин чансыз бәдәнини ашкар едилбәр.

Гејд едәк ки, һиндистанда бу чүр һадисәләр тез-тез баш верир.

Утерянный аттестат № А № 010474 об основном общем образовании, выданный МБОУ Сабнавинской СОШ в 1992 году на имя Мастанова Гумбета Уружбековича, считать недействительным.

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.А.АФАКИШИЈЕВА

Шөбә редактору:
К.Г.БАБАҗЕВА

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
А.Һ.МӘММӘДОВА
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
С.Ј.ГУЛИЈЕВА
Г.У. УМАРОВ
Б.К. ПИРМӘҺӘММӘДОВ

Еһм оператору
А.Ј.АФАКИШИЈЕВА

Баш мүһәсиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН
ВӘ НӘШРИЈАТЫН
ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан
Республикасы,
Дәрбәнд шәһәри,
Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш
редактор 89894856030,
үмуми шөбә 89280562728

«Типография-М» ММЧ-дә
чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Ғәзетин чапынын
кејфијәти барәдә
мәтбәәҗә мүраҗиәт едә
биләрсиниз.

Рабитә, информәсија
технолокијалары вә күтләви
коммуникасијалар саһәсиндә
нәзарәт үзрә Федерал
хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информәсија
васитәләринин гејдијаты
һаҗғында

Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, инфор-
масија технолокијалары вә
Күтләви коммуникасијалар
саһәсиндә нәзарәт үзрә
Федерал хидмәт идарәси.
П/И № ТУ05-00349 01
декабр 2016.

Материалларда кәдән факт-
лар үчүн мүәллифләр мә-
сулијәт дашырлар. Мүәл-
лифләрин мөвҗеји илә редак-
сијанын мөвҗеји ујғун кәлмәҗә
биләр.

Индекс: ПА-463
Чапа имзәланды:
25. 02. 2021.

Фактики олараҗ 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №